

TÜRKÇE EĞİTİMİ

(Yayın Tanıtma)

Ümmü KORAL*

CANBULAT, Mehmet (2019). Türkçe Eğitimi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık. (ISBN 978-605-033-075-5)

Ana dili, bir programa bağlı olarak ilkokuldan itibaren öğretilmeye başlandığı için sınıf eğitimi bölümünde Türkçe öğretimi kapsamında yapılan çalışmaları ayrı bir çerçevede değerlendirmek yerinde olacaktır.

Bu çalışmaların bir örneği de dilbilim, toplumdilbilim ve ikidillilik alanlarında uzmanlaşmış olan ve Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görev yapan Prof. Dr. Mehmet Canbulat'ın editörlüğünü üstlendiği, Nobel Akademik yayıncılık tarafından 2019 yılında yayınlanan *Türkçe Öğretimi* adlı eserdir. Eser, toplamda 10 ayrı bölümden oluşmaktadır.

Türkçe öğretiminin ilkokul 1-4. Sınıf düzeyinde öğretilmesine dair bilgilerin yer aldığı 204 sayfalık eser, karton kapaklı ve 16x24 cm boyutunda hazırlanmıştır.

Eserin başlangıcında bölümler ve yazarları belirtilmektedir. Ardından *Ön Söz* bölümünde eserin hangi alanlarda kaynak olabileceği, eserin yazılış amacı ve içeriği hakkında genel bilgiler yer almaktadır.

Mehmet Canbulat'ın kaleme aldığı *İlkokul Öğrencilerinin Dil Gelişim Özellikleri* adlı birinci bölümde dil gelişimi, ana dili bağlamında ele alınarak normatif ve işlevsel dil yaklaşımı ile açıklanmıştır. İlkokul öğrencilerinin dil gelişim süreçleri ve bu döneme ait karakteristik özellikler tablo halinde belirtilmiştir.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, ummu.koral1@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0796-3200

Çocuklarda dil gelişimini etkileyen faktörler ele alınarak ilkökul çocuklarında dil gelişiminin gözlemlenmesi amacıyla kullanılabilecek formlar esere eklenmiştir.

Kemalettin Deniz'in kaleme aldığı *Dil Becerileri: Dinleme, Konuşma, Okuma, Yazma* adlı ikinci bölümde Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi tanıtılarak ilkökul kademesinde kazandırılması gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler dil becerileri kapsamında ele alınmıştır. Ardından sınıf öğretmenliği lisans programlarında dil becerileri eğitimi kapsayan dersler hakkında bilgi verilmiştir. Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri içinde ‘‘Dil Becerilerini Geliştirme Yeterlilikleri’’ tablolar halinde gösterilmiş ve açıklanmıştır. Sınıf öğretmenliğinde dil becerilerini geliştirmenin ilk adımı olan ilk okuma ve yazma öğretimi hakkında bilgiler verilmiş, ardından sırasıyla dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Ayşe Nur Kutluca Canbulat'ın kaleme aldığı *İlkökul Türkçe Programının Değerlendirilmesi ve Diğer Derslerle İlişkisinin İncelenmesi* başlıklı üçüncü bölümde küresel bir yapıya dönüşen toplumsal yapılarla uyum sağlayabilecek bireylerin yetiştirilmesinin, eğitim sisteminin bireye sunduklarıyla ilgili olduğunu belirten yazar, 21. Yüzyıl öğrenci becerilerini açıklayarak Türkçe dersi öğretim programının becerilerine değinmiştir. Devamında Türkçe Öğretim Programı'nın uygulanmasında özel amaçlar, öğrenme-öğretme yaklaşımı ve ölçme değerlendirme yaklaşımı açıklanmıştır. Dil becerilerinin kazandırılması için İlkökul 1-4. Sınıf Türkçe Programında yer alan metin türleri ve kazanımlar dört temel beceriye göre sınıflandırılarak tablolar halinde gösterilmiştir.

Ahmet Zeki Güven'in kaleme aldığı *Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler* başlıklı dördüncü bölümde yaklaşım, yöntem ve teknik kavramlarının tanımları ve aralarındaki farklardan bahsedilerek öğretimde kullanılan strateji, yöntem ve teknikler tablo halinde gösterilmiştir. Sonrasında Türkçe öğretiminde kullanılan stratejiler beş ayrı başlıkta açıklanmıştır: *Sunuş Yoluyla Öğrenme ve Türkçe Derslerinde Kullanımı, Buluş Yoluyla Öğrenme ve Türkçe Derslerinde Kullanımı, Araştırma Yoluyla Öğrenme ve Türkçe Derslerinde Kullanımı, Tam Öğrenme Modeli ve Türkçe Derslerinde Kullanımı ve Türkçe Dersinde Kullanılan Diğer Teknikler* olarak ulamlara ayrılıp örneklerle desteklenmiştir.

Ümit Başak Bozkurt'un kaleme aldığı *Metin Türleri ve Öğretimi* başlıklı beşinci bölümde Türkçe dersinin temel aracının ‘*metin*’ olduğu belirtilerek dil öğretiminin metin türü öğretimi olduğunu belirtmiştir. Metin yapısını açıklayarak devam eden yazar, metin türleri sınıflandırmasını Türkçe dersine uyarlayarak üç başlıkta toplamıştır: *Anlatsal Metinler, Bilgilendirici Metinler ve Şiir*.

Metin türlerinin öğretimini, *Metin Görselleştirme Stratejisi* ve *Metin Türüne/Yapısına Göre Ana Hat Çıkarma/ Şemalaştırma* başlıkları altında inceleyerek örneklerle zenginleştirmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül Karabay’ın kaleme aldığı *Okumanın Amaçları, Türleri ve Kuralları* başlıklı altıncı bölüme örnek kazanımlar ve düşünme etkinliği ile başlanmış, devamında eğitimde genellikle sessiz ve sesli okumanın kullanıldığı; ancak gerçekte birçok okuma türü olduğu belirtilmiştir. Bu bölümde aşağıda adı geçen okuma türleri amaçları ve kuralları ile birlikte ele alınıp örnekteki başlıklar altında açıklanmıştır: *Sesli Okuma, Sessiz Okuma, Görsel Okuma, Göz Atarak Okuma, Özetleyerek Okuma, Not Alarak Okuma, İşaretleyerek Okuma, Tahmin Ederek Okuma, Ezberleme, Soru Sorarak Okuma, Söz Korosu, Okuma Tiyatrosu, Tartışarak Okuma ve Eleştirel Okuma.*

Doç. Dr. Ahmet Benzer’in kaleme aldığı *İlkokulda Dijital Ders Materyallerinin Kullanımı* başlıklı yedinci bölümde dijital ders materyallerinin kullanımı ve derslerde nasıl kullanılabilceği 21. yüzyıl becerileriyle ilişkilendirilerek açıklanmıştır. İlkokulda öğretim teknolojileri ve ilkökul eğitiminde teknolojiye ihtiyaç duyulan alanları belirten yazar, derslerde kullanılacak aşağıdaki uygulamaları ayrıntılı bir şekilde ve örneklerle destekleyerek görselleştirmiştir: *Quizlet, Plickers, Blendspace, Toondoo, LearningApps.org* uygulamalarını kapsayan bu bölümde teknolojinin ilkökul Türkçe dersinde nasıl daha etkili kullanılabilceğine yönelik ipuçları verilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Emel Sardohan Yıldırım’ın kaleme aldığı *Okuma ve Yazma Güçlükleri* başlıklı sekizinci bölümde okuma ve yazma güçlüğü ile okuma ve yazma güçlüğünün nedenleri ilkökul dönemindeki belirtileri ile birlikte açıklanmıştır. Bu bireylerin formal ve informal olarak değerlendirmeleri ele alınmış, tek bir değerlendirmeye göre kanıya varılmaması uyarısında bulunulmuştur. Okuma ve yazma becerilerini geliştirmede ses bilgisel farkındalığın önemine değinen yazar, okuma ve yazma güçlüğü olan öğrenciler için yapılması gerekenleri ve eğitim-öğretim sürecinin daha verimli olması amacıyla yürütülmesi gereken çalışmaları örneklerle açıklamıştır. Okuma ve yazma güçlüğünün sosyal-duygusal alanlarla ilişkisi açıklanarak bu öğrencilerin sosyal ve duygusal alanda nasıl desteklenebileceği önerilerle açıklanmıştır.

Doç. Dr. Bekir Direkci’nin kaleme aldığı *Türkçe Eğitiminde Söz Varlığı* başlıklı dokuzuncu bölümde dil ve söz varlığı kavramları incelenmiş, Türkçe eğitiminde kişisel söz varlığının önemi üzerinde durulmuştur. Kişisel söz varlığının geliştirilmesinde yaşanan sorunlar ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur. Kişisel söz varlığının geliştirilmesinde kullanılacak yöntem ve teknikler ‘‘Dramatizasyon, Etkileşimli Sözcük Duvarı, Anlam Analizi ve Sözcük Havuzundan Seçme ‘‘ başlıkları

altında açıklanmıştır. Dijital uygulamaları ayrıca ele alan yazar, ‘Wordle, Padlet, Pooplet ve Quizz’ uygulamalarının Türkçe dersinde nasıl kullanılabileceğini örneklerle desteklemiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Bilge Kuşdemir Kayan’ın kaleme aldığı *Dil Becerileri ve Eleştirel Düşünme* başlıklı onuncu bölümde eleştirel düşünme becerisinin programdaki yerine değinerek eleştirel düşünme sürecini oluşturan becerileri açıklamıştır. Eleştirel düşünme ve dil becerisi arasındaki ilişkiyi okuma, dinleme, konuşma ve yazma kazanımlarıyla ilişkilendirerek örneklendirmiştir. Eleştirel düşünmeyi destekleyecek sınıf içi uygulamaları örneklerle eserde belirtmiştir.

Sınıf öğretmenleri ve adaylarına yönelik yapılan bu çalışma, dil becerilerini kazandırabilme ve geliştirebilmeye yönelik bilgi ve uygulama örnekleri sunan bir başucu kitabı olma niteliğini taşımaktadır. Sayın Prof. Dr. Mehmet Canbulat’a ve her bölümde emeği geçmiş değerli hocalarımıza teşekkür ederiz.